

MÅL OG PRIORITERINGER FOR VIRKSOMHETEN VED STATSADVOKATEMBETENE – 2006

I. INNLEDNING

Rundskrivet omfatter straffesaksbehandlingen ved de regionale statsadvokatembetene, Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet og Økokrim. Rundskrivet må sammenholdes med de andre sentrale styringsdokumentene:

- ∞ St. prp. nr. 1 (2005-2006), særlig side 11-26, 94-115 og 127-128
- ∞ Budsjett-innst. S. nr. 4 (2005-2006), særlig side 30-33 og 35
- ∞ Politisk plattform for flertallsregjeringen (Regjeringserklæringen) side 67-70
- ∞ Justisdepartementets tildelingsbrev til Den høyere påtalemyndighet for 2006¹
- ∞ Riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv for straffesaksbehandlingen i politiet (rundskriv nr. 1/2006)
- ∞ Justisdepartementets tildelingsbrev til Politidirektoratet for 2006²
- ∞ Politidirektoratets disponeringsskriv for 2006 til politi- og lensmannsetaten³

De deler av departementets tildelingsbrev til Den høyere påtalemyndighet som gjelder straffesaksbehandlingen, er utarbeidet i samråd med riksadvokaten. Det har vært dialog mellom riksadvokaten og Politidirektoratet om de deler av disponeringsskrivet til politi- og lensmannsetaten som har betydning for straffesaksbehandlingen, og om disponeringsskrivet til Økokrim. På tilsvarende måte har riksadvokaten forelagt dette rundskrivet for departementet og direktoratet.

Riksadvokatens mål og prioriteringer for Det nasjonale statsadvokatembetet og Økokrim er samlet i egne avsnitt, jf. pkt. VI og VII nedenfor.

II. HOVEDMÅL, HOVEDUTFORDRING, PRIORITERING OG RAPPORTERING

Et hovedmål for politiet og påtalemyndigheten er å bidra til å redusere kriminaliteten.⁴ Påtalemyndighetens ansvarsområde er som kjent straffesaksbehandlingen. Statsadvokatene

---

¹ Brev av 27. januar 2006 om statsbudsjettet 2006 – kap. 445 Den høyere påtalemyndighet – tildeling av bevilgning

² Brev av 2. januar 2006 om statsbudsjettet 2006 – kap. 440, 441, 442 og 448 – tildeling av bevilgning og beskrivelse av resultatmål

³ Politidirektoratets brev av 13. januar 2006 – disponeringsskrivet for 2006, Politi- og lensmannsetaten

⁴ St. prp. nr. 1 (2005-2006) side 97

skal gjennom fagledelsen av straffesaksbehandlingen i politiet og egen straffesaksbehandling bidra til at målet nås.

Hovedutfordringen for Den høyere påtalemyndighet vil også i 2006 være å sikre en målrettet og effektiv straffesaksbehandling av høy kvalitet som ivaretar rettssikkerhet og menneskerettigheter.⁵ Saksbehandlingen skal være rask og effektiv. Tiltak for å redusere saksbehandlingstiden må ikke gå på bekostning av kvalitet og rettssikkerhet. Dette stiller krav både til egen straffesaksbehandling og fagledelsen.⁶

Som faglig ansvarlig for straffesaksbehandlingen er en godt fungerende påtalemyndighet, herunder godt fungerende statsadvokater, en forutsetning for at straffesakskjeden skal fungere og de overordnede mål om redusert kriminalitet kunne nås.⁷

Statsadvokatene må innrette virksomheten slik at det blir en hensiktsmessig balanse mellom de ulike virksomhetsområdene (straffesaksbehandling, fagledelse og utadrettet virksomhet). Fristreglene for aktorater må selvsagt overholdes, men for øvrig må statsadvokatembetene sørge for at det både blir plass til annen straffesaksbehandling og forhåndsplanlagte tiltak i fagledelsen. Dette kan føre til at aktorater uten frist må berammes senere enn domstolene ønsker, fordi statsadvokatene må sørge for at aktoratene ikke hopper seg opp på en slik måte at det i for stor grad går ut over andre oppgaver. Riksadvokaten vil for øvrig peke på betydningen av at man så tidlig som mulig søker å få oversikt over når fristsaker kan forventes berammet.

Om rapportering for 2006 vises til riksadvokatens disponeringsskriv av 13. mars 2006 til statsadvokatembetene pkt. 5.2.

III. STRAFFESAKSBEHANDLINGEN VED DE REGIONALE STATSADVOKATEMBETENE

1. Generelle mål

Departementet og riksadvokaten har i fellesskap fastsatt disse mål for straffesaksbehandlingen ved statsadvokatembetene:

- ∞ Høy kvalitet
- ∞ Kort saksbehandlingstid
- ∞ Adekvat reaksjon

Embetslederen har ansvaret for at statsadvokatembetet når målene.

2. Høy kvalitet

Høy kvalitet i statsadvokatenes straffesaksbehandling er et ufravikelig krav.⁸

Beviskravet ligger også fast: For å ta ut tiltale må påtalemyndigheten være overbevist om siktedes straffeskyld, og den må være av den oppfatning at straffeskylden kan bevises i retten.

---

⁵ Tildelingsbrevet til den høyere påtalemyndighet side 9

⁶ Se tildelingsbrevet side 10

⁷ Se tildelingsbrevet side 9

⁸ Se tildelingsbrevet side 10

Embetene bør også i 2006 videreutvikle rutiner og metoder for å opprettholde høy kvalitet i statsadvokatenes påtaleavgjørelser og irettføring. Det er videre viktig å sikre ensartet praksis hos statsadvokatene. Enkle tiltak – som flere av embetene benytter – er at prinsipielle eller vanskelige saker behandles av mer enn én statsadvokat og/eller drøftes i plenum, at gode eksempler på avgjørelser eller fremgangsmåter tas vare på og distribueres, og at det avholdes fagmøter. Etterhvert som embetene har blitt større, økes behovet for planmessige og strukturerte tiltak for å opprettholde og videreutvikle kvaliteten.

Riksadvokaten understreker at kravet om høy kvalitet også må iakttas ved vurderingen av om det skal oppnevnes politijurist som aktor. Det er embetslederens ansvar å sikre at statsadvokatembetets ”aktoratressurs” blir brukt på de ”riktige sakene”, dvs. de saker som ut fra alvor, kompleksitet og prinsipiell betydning bør irettføres av en statsadvokat. Videre er det en forutsetning at den politijurist som oppnevnes, er tilstrekkelig kvalifisert.

Den utvidelse av politiets etterforskningsmetoder som har skjedd gjennom lovendringer de senere år, jf. lov av 17. juni 2005 nr. 87 (romavlytting og bruk av tvangsmidler for å forhindre alvorlig kriminalitet) og for øvrig den oversikt over lovendringer i perioden 1999-2004 som er gitt i riksadvokatens rundskriv nr. 1/2005, stiller særlige krav til faglig høyt nivå hos statsadvokatene. Tilsvarende gjelder i tilknytning til ulovfestede, utradisjonelle etterforskningsmetoder. Riksadvokaten understreker betydningen av at statsadvokatene til enhver tid er oppdatert på Høyesteretts praksis på dette feltet, og minner i den forbindelse om deres ansvar for faglig veiledning og metodebruk mv. til påtalemyndigheten i politiet. Riksadvokaten fremhever også viktigheten av at statsadvokatene i de saker de selv aktorerer og hvor det kan oppstå vanskelige avveininger knyttet til spørsmål om innsyn i metodebruk eller bruk av informanter, legger til rette for en tidlig og god dialog med politiets operative enheter.

I 2005 inngikk Norge, som første land utenfor EU, avtale med Eurojust.⁹ Riksadvokaten understreker at det er viktig å opparbeide et godt forhold til enheten. Et viktig bidrag til dette er at det fra norsk side fremmes noen ”gode” saker, for eksempel alvorlige saker hvor man fra norsk side har kunnskap om lovbrudd som begås i andre land, og hvor det herfra kan gis informasjon som leder til etterforskning og eventuelt irettføring også utenfor Norge. Det vil særlig være gunstig om også alvorlige saker hvor Norge kan peke på behov for koordinering, kan tas opp med den norske sambandsstatsadvokaten i Haag. Erfaringene fra den korte tiden sambandsstatsadvokaten har virket er at han kan bidra vesentlig til å få opp tempoet i gjennomføringen av rettsanmodninger, og at det også ellers er mulig å innhente informasjon gjennom Eurojust svært raskt. Riksadvokaten understreker videre at det selvsagt er viktig for å skape et godt samarbeidsklima at henvendelser om bistand til Eurojust behandles raskt og med kvalitet via sambandsstatsadvokaten.

Særreaksjonssakene må fortsatt gis prioritet, fordi mange av de domfelte utgjør en betydelig risiko. Det innebærer blant annet at statsadvokatene må påse at nødvendige rutiner er etablert for å sikre at spørsmålet om forlengelse eller opphør av tvungent psykisk helsevern blir vurdert i tide.¹⁰ I riksadvokatens publikasjon nr. 3/2005 *Straffesaksbehandlingen i den høyere påtalemyndighet* gis det en nærmere omtale og vurdering av den foreliggende praksis fra

⁹ St. prp. nr. 1 (2005-2006) side 114

¹⁰ Jf. riksadvokatens rundskriv av 3. desember 2001 om utilregnelighetsregler og særreaksjoner (rundskriv nr. 4/2001) pkt. 7 og brev av 14. januar 2005 fra riksadvokaten til statsadvokatene og politimestrene.

Høyesterett. Generelt kan det sies at praksis ikke gir grunnlag for å pålegge påtalemyndigheten å være mer defensiv enn hittil når det gjelder hvilke forbrytelseskategorier som kan gi grunnlag for forvaring dersom det foreligger en nærliggende gjentakelsesfare.

Riksadvokaten minner om påtalemyndighetens ansvar for å bidra til rettsavklaring og rettsutvikling – herunder utvikling og avklaring av reaksjonsnivå – ved å fremme saker for Høyesterett, og om betydningen av at man argumenterer for at anken bør henvises. Således må det i selve ankeerklæringen eller senest i oversendelsespåtegningen konkret påpekes hvorfor anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak eller det av andre grunner er særlig viktig å få prøvd saken i Høyesterett.

Det er viktig at politiet og påtalemyndigheten synliggjør omtanke og respekt i sin behandling av pårørende og ofre for kriminalitet. Alle involverte – polititjenestemenn, påtalejuristene i politiet og statsadvokatene – skal synliggjøre sin omtanke og respekt. Mye kan oppnås ved å imøtekomme henvendelser og svare så raskt og utfyllende som mulig. I enkelte tilfeller kan det også være aktuelt å gi informasjon selv om det ikke foreligger noen uttrykkelig anmodning om det. Før og under rettergang bør møtende aktor vurdere å tilby fornærmede og pårørende en orienterende samtale.

3. Kort saksbehandlingstid

Hovedutfordringen i 2006 er å sikre en målrettet og effektiv straffesaksbehandling, men uten at dette går på bekostning av kvaliteten, jf. pkt. II ovenfor.

Departementet og riksadvokaten har i fellesskap fastsatt disse mål for statsadvokatenes saksbehandlingstid i 2006:

- ∞ Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for påtale- og klagesaker skal ikke overstige 30 dager, og 90 % av påtale- og klagesakene skal være avgjort innen dette tidsrommet
- ∞ I saker mot personer som var under 18 år på handlingstiden skal statsadvokaten avgjøre spørsmålet om tiltale eller oversende saken til riksadvokaten med innstilling om avgjørelse innen 15 dager fra statsadvokaten mottok saken fra politiet. Tiltalsspørsmålet kan likevel avgjøres senere dersom hensynet til etterforskningen eller andre særlige omstendigheter gjør det nødvendig¹¹

Statsadvokatembetene må ha rutiner som sikrer at fremdriften i sakene følges opp, og det understrekes at embetsleder har et særskilt ansvar for å sørge for god og effektiv saksavvikling.

Det er en utfordring å få til en hurtigere flyt i straffesakskjeden. I tildelingsbrevet til Den høyere påtalemyndighet utales det:¹²

”Hver for seg er aktørenes innsats avgjørende for å styrke behandlingen og å redusere samlet saksbehandlingstid i straffesakskjeden. I tillegg er det av avgjørende betydning at aktørene ser seg selv som en del av kjeden, og vurderer tiltak som samlet kan gi gevinster i form av bedre effektivitet og måloppnåelse i straffesakskjeden.”

---

¹¹ Se også St. prp. nr. 1 (2005-2006) side 101

¹² Tildelingsbrevet side 6

Det vises for øvrig til riksadvokatens rundskriv nr. 1/2006 om mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i politiet, pkt. III 4, siste avsnitt.

4. Adekvat reaksjon

Statsadvokatene skal i 2006 vie reaksjonsspørsmålet særlig oppmerksomhet på følgende områder ved utførelsen av egne aktorater og ved vurderingen av om rettsmidler skal anvendes:

- ∞ Drap
- ∞ Voldtekt og grove seksualforbrytelser mot barn
- ∞ Ran
- ∞ Internasjonal og organisert kriminalitet
- ∞ Trusler og vold mot vitner og andre aktører i straffesaker
- ∞ Anvendelsen av bestemmelsene om særreaksjoner
- ∞ Inndragning
- ∞ Bruk av ”strafferabatt” ved tilståelser, jf. straffeloven § 59 annet ledd

Riksadvokaten understreker det kriminalpolitiske mål at straffbare handlinger ikke skal lønne seg. Gjerningspersoner må derfor fratras utbyttet av straffbare handlinger gjennom aktiv bruk av inndragningsreglene der lovens vilkår er til stede. Dette er også nødvendig for å bekjempe hvitvasking. Påtalemyndighetens egeninnsats er en avgjørende faktor for antall inndragningskrav og omfanget av disse.

Riksadvokaten ber statsadvokatene være særlig oppmerksom på spørsmålet om inndragning både ved påtaleavgjørelse og iretteføring, slik at inndragningskrav blir fremmet der loven gir adgang til det. Det vises også til omtalen av inndragning i mål og prioriteringsrundskrivet om straffesaksbehandlingen i politiet (rundskriv nr. 1/2006) pkt.III 5.

Videre ber riksadvokaten statsadvokatene gå gjennom de føringer som er knyttet til straffutmålingen i Innst. O. nr. 72 (2004-2005), som inngår i forarbeidene til ny straffelov av 20. mai 2005 nr. 28. Selv om loven ennå ikke er trådt i kraft kan føringene i innstillingen i stor utstrekning benyttes overfor domstolene.

Ordningen med *strafferabatt* ved tilståelser (straffeloven § 59 annet ledd) og ved forklaringer som i vesentlig grad bidrar til oppklaring, skal brukes aktivt. Inntil nytt rundskriv foreligger i løpet av første halvår 2006, viser en til de føringer som er gitt i fjorårets mål- og prioriteringsrundskriv.¹³

IV. FAGLEDELSEN AV STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I POLITIET

1. Generelt

Gjennom fagledelsen skal statsadvokatene medvirke til at politidistriktene når de mål som er satt for straffesaksbehandlingen og bidra til at denne både er effektiv og ivaretar hensynet til rettssikkerhet.¹⁴

---

¹³ Riksadvokatens rundskriv nr. 2/2005

¹⁴ Om målene for straffesaksbehandlingen i politiet vises til rundskriv nr. 1/2005

I Justisdepartementets tildelingsbrev til Den høyere påtalemyndighet for 2006 – som er utformet i samråd med riksadvokaten – er det fastsatt at statsadvokatene skal:

- ∞ Delta i beslutningsprosessen når prioriteringer og mål for straffesaksbehandlingen i politiet fastsettes i dialog med Politidirektoratet og politidistriktene
- ∞ Gi retningslinjer for og følge opp straffesaksbehandlingen i politiet, herunder foreta tilsyn og kvalitetskontroll av politiets etterforskning og påtaleavgjørelser
- ∞ Bidra til å heve kompetansen i politiet gjennom instruksjon, veiledning og opplæring

I St. prp. nr. 1 (2005-2006) angis følgende prioritering for statsadvokatenes oppfølging av straffesaksbehandlingen i politiet:¹⁵

”Det skal legges særskilt vekt på oppfølgingen av saksbehandlingstid – herunder frister for påtaleavgjørelser og hovedforhandlinger – og restanser, og på oppfølgingen av kvaliteten på politiets etterforskning og påtaleavgjørelser. Statsadvokatene skal også føre tilsyn med at påtalemyndigheten i politiet holder et riktig reaksjonsnivå ved sine påtaleavgjørelser og påstander for domstolene.”

Kvalitetskontrollen skal både omfatte politidistriktenes rutiner for straffesaksbehandlingen (systemkontroll) og et utvalg av enkeltsaker. Embetslederen har ansvaret for at statsadvokatembetet oppfyller kravene til fagledelse.

2. Mål og prioriteringer, resultatoppfølging

Statsadvokatene skal delta i beslutningsprosessen når resultatmål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i politidistriktene blir fastsatt. Det er her nødvendig med et godt samarbeid mellom politimesteren, statsadvokaten og Politidirektoratet. Statsadvokatene kan også fastsette regionale mål.

Videre skal statsadvokatene periodisk – minst hvert halvår – kontrollere resultatutviklingen for straffesaksbehandlingen i politidistriktene, sammenholde resultatene med sentrale, regionale og lokale mål, og ved avvik vurdere hva som kan gjøres for å bedre måloppnåelsen. Også i 2006 skal statsadvokatene – som fremholdt i budsjettproposisjonen, jf. sitatet ovenfor – særlig rette oppmerksomheten mot saksbehandlingstiden og restanseutviklingen i politidistriktene. I mange tilfeller vil det være naturlig å samarbeide med Politidirektoratet om tiltak. Riksadvokaten understreker at ansvaret for resultater, resultatoppfølging og tiltak ligger hos politimesteren, men statsadvokaten vil ut fra sin kompetanse, oversikt og erfaring kunne gi vesentlige bidrag til analysen av årsaker til avvik og iverksettelsen av mulige tiltak. Det kan også være nødvendig at statsadvokaten som overordnet påtalemyndighet gir instruksjoner om straffesaksbehandlingen.

De særskilte frister for påtalevedtak i politiet ved forbrytelser mot straffeloven §§ 228 annet ledd og 229, og straffbare handlinger begått av personer under 18 år, må følges opp av statsadvokatene. Den meget positive utvikling i disse fristsakene i 2005 gir grunn til å forvente at målet for saksbehandlingstid på henholdsvis 90 og 42 dager nås i 2006. Statsadvokatene bør periodisk kontrollere måloppnåelsen, og slike saker bør fortsatt være tema på inspeksjoner.

---

¹⁵ St.prp. nr. 1 (2005-2006) side 101

Det nye resultatmål for 2006 om gjennomsnittlig saksbehandlingstid i alle oppklarte forbrytelsessaker – 120 dager på landsbasis, men med lokale mål tilpasset det enkelte politidistrikt¹⁶ – tilsier at statsadvokatene også har økt fokus på saksbehandlingstiden generelt i politiet. Både i de særskilte fristsaker (voldssaker og saker med unge lovbytere) og generelt i oppklarte forbrytelsessaker er det altfor stor forskjell i saksbehandlingstid mellom politidistriktene, og det er en utfordring for statsadvokatene gjennom fagledelsen å bidra til at forskjellene innen statsadvokatregionene utjevnes. Oppmerksomheten må særlig rettes mot de politidistrikter som resultatmessig fortsatt henger etter.

At regjeringen for 2006 har kvantifisert et sentralt mål om at gjennomsnittlig oppklaringsprosent for forbrytelsessaker skal være minst 38,0 – også her som et landsgjennomsnitt, og hvor de lokale mål tilpasses det enkelte politidistrikt¹⁷ – må føre til at statsadvokatene følger opp resultatene lokalt.

Statsadvokatene bes videre påse at påtalemyndigheten i politiet innretter virksomheten slik at det i saker med frist for hovedforhandling og ankeforhandling (saker med unge lovbytere og saker med varetektsfengsling) møter aktor til den tid retten berammer saken.

Riksadvokaten understreker betydningen av god dialog og en hensiktsmessig møtestruktur mellom statsadvokaten og ledelsen av den lokale påtalemyndighet (politimester, visepolitimester, kriminalsjef og påtaleleder).

3. Instruksjon og tilsyn

Statsadvokatene har ansvar for å påse at de instruksjer som gis av riksadvokaten til påtalemyndigheten i politiet, blir etterlevd. Statsadvokatene kan videre – etter behov – fastsette regionale instruksjer for straffesaksbehandlingen.

Stedlige inspeksjoner er et viktig tiltak i tilsynet med straffesaksbehandlingen i politidistriktene. Det bør legges opp til at alle politidistriktene blir inspisert i 2006. Formålet er både å kontrollere og å veilede. Inspeksjonene skal særlig være rettet mot resultatene i straffesaksbehandlingen, rutinene ved behandlingen og utvalgte enkeltsaker. Generelt er det viktig at inspeksjonene konsentreres om områder der distriktet har problemer i straffesaksbehandlingen. Særlig vekt må legges på oppfølgingen av kvalitet og tempo. Kvalitetskontroll kan for øvrig også gjennomføres på andre måter enn ved inspeksjon, for eksempel ved at statsadvokaten ber om å få innsendt rutinebeskrivelser og utvalgte enkeltsaker til gjennomgåelse. Om resultatoppfølging vises til pkt. IV 2 foran.

Statsadvokatene må påse at bekjempelse av organisert kriminalitet og kriminelle nettverk for øvrig har nødvendig prioritet i politidistriktene, jf. rundskriv nr. 1/2006 pkt. IV 1 og 2.¹⁸ Herunder må statsadvokatene sørge for nødvendig koordinering, slik at det unngås at saker ikke blir tatt fatt i på grunn av uenighet eller uklarhet om hvilket politidistrikt som skal ha ansvaret. Det er ingen tvil om at det bør besluttes sentralisert etterforskning i flere saker enn det som gjøres i dag. Det understrekes at statsadvokatene skal være initiativtakere og pådrivere for sentralisert etterforskning i sine regioner. Saker som strekker seg over flere statsadvokatregioner, og hvor det synes å være behov for sentralisert etterforskning, skal umiddelbart tas opp med riksadvokaten.

---

¹⁶ Jf. mål- og prioriteringsrundskrivet for straffesaksbehandlingen i politiet (2005) pkt. III 4

¹⁷ Jf. mål- og prioriteringsrundskrivet for straffesaksbehandlingen i politiet (2006) pkt. III 3

¹⁸ Se også St. prp. nr. 1 (2005-2006) side 105-106

Etterforskning og saksfremdrift i arbeidsmiljø saker bør fortsatt vies særlig oppmerksomhet ved inspeksjoner i politidistriktene, jf. riksadvokatens brev av 15. juli 2005 med oppsummering av statsadvokatmøtet 2005. Den avgrensede kvalitetskontroll av politiets praktisering av innkalling til soning som ble påbegynt høsten 2005, må fullføres i løpet av 2006, jf. riksadvokatens brev av 5. september 2005.

Statsadvokatene bes følge opp de direktiver som er gitt til påtalemyndigheten i politiet om adekvat reaksjon.¹⁹

Statsadvokatene må følge opp de saker som hører under Politiets sikkerhetstjeneste (PST), herunder inspisere de lokale PST-enheter, jf. riksadvokatens rundskriv nr. 3/2002. Etter endringslov av 17. juni 2005 nr. 87 – i kraft fra 5. august s.å. – kan PST både gis tillatelse til å anvende tvangsmidler i avvergende øyemed (straffeprosessloven § 222d) og i forebyggende øyemed (politiloven § 17d). Som kjent er muligheten til å benytte metoder etter politiloven et begrenset supplement til tvangsmidler ved ”avverge-etterforskning”. Er vilkårene til stede, har straffesakssporet forrang og tvangsmiddelbruken skal skje etter dette regelsett, og ikke politiloven. Statsadvokatene må føre tilsyn med at ”sporvalget” gjøres korrekt, og eventuelt gi de instruksjoner som måtte være nødvendig.

Det er viktig at statsadvokatene fortløpende gir faglig veiledning til påtalemyndigheten i politiet når det er behov for det, for eksempel om metodebruk, lovanvendelse, reaksjonsvalg og straffutmåling. Dette forutsetter tilgjengelighet. Embetsleder må videre sørge for at det foreligger interne rutiner som sikrer at slik veiledning holder høy kvalitet og blir ensartet.

I alle statsadvokatregioner skal det avholdes minst ett påtalemøte hvert år. Det anses som særlig viktig at politimestrene – som ledere av den lokale påtalemyndighet – er med på disse møtene.

Riksadvokaten understreker sammenhengen mellom en hensiktsmessig organisering i politidistriktene, gode rutiner for straffesaksbehandlingen og høy kvalitet. Riksadvokaten ber om at statsadvokatene følger opp behandlingen av økonomi- og miljø saker.

4. Kompetanseheving

Kompetanse er en del av personalansvaret som også for juristene i politiet hører under Politidirektoratet. Det er likevel en naturlig del av faglederansvaret at statsadvokatene fører et visst tilsyn med at tjenestemennene i den lokale påtalemyndighet har tilstrekkelig kompetanse og bidrar med kompetansehevende tiltak.

Riksadvokaten anbefaler at de embeter som ser seg i stand til det, også tilbyr korttidshospitering for påtalejurister.

Som før vil også påtalemøtene være en viktig arena for kompetanseheving, herunder erfaringsutveksling.

---

¹⁹ Jf. mål- og prioriteringsrundskrivet for straffesaksbehandlingen i politiet (2006) pkt. III 5

V. UTADRETTET VIRKSOMHET

Også den utadrettede virksomhet skal bidra til å bekjempe kriminalitet. I dette perspektiv er det viktig:

- ∞ Å samarbeide med domstolene, kriminalomsorgen og andre aktører i strafferettspleien for å sikre en effektiv straffesaksbehandling²⁰
- ∞ Gjennom høringsuttalelser og utredningsarbeid å presentere fakta og argumenter som gjør at beslutningstakere velger løsninger som bedrer kriminalitetsbekjempelsen
- ∞ Å gi allmennheten saklig og riktig informasjon om straffesaksbehandlingen og å opppre slik at tilliten til påtalemyndigheten opprettholdes

Rutinemessige møter mellom aktørene kan her være et godt virkemiddel for å etablere et godt og effektivt samarbeid.

Utarbeidelse av høringsuttalelser krever mye tid, og statsadvokatene må derfor prioritere hva det gis uttalelse om. Likevel understrekes betydningen av at statsadvokatene er orientert om det reformarbeid som pågår innenfor påtalemyndighetens fagområde, og at etatens syn blir gjort kjent og argumentert for. Statsadvokatene har stor erfaring og kompetanse som det er viktig å dra nytte av. Av samme grunn anser riksadvokaten det helt avgjørende å kunne bruke statsadvokater i sine arbeidsgrupper.

VI. DET NASJONALE STATSADVOKATEMBETET FOR BEKJEMPELSE AV ORGANISERT OG ANNEN ALVORLIG KRIMINALITET

Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet trådte i funksjon 1. august 2005. Ansvarsområdet for embetet er angitt i påtaleinstruksen § 38-1, som trådte i kraft 1. januar 2006. Det nasjonale statsadvokatembetet har påtaleansvaret på statsadvokatnivå for saker som Kripos selv behandler, og har de samme oppgaver i fagledelsen overfor Kripos som de regionale statsadvokatembetene har overfor politidistriktene i sin region. De mål og prioriteringer som for øvrig er gitt i inneværende rundskriv for straffesaksbehandlingen ved statsadvokatembetene gjelder for Det nasjonale embete så langt de passer. Kravene til saksbehandlingstid er, inntil videre, de samme.

Riksadvokaten vil særlig fremheve:

- ∞ Embetet skal være et spesialistorgan innenfor sine saksområder, dvs. innenfor organisert kriminalitet, datakriminalitet og særskilte internasjonale forbrytelser. Dette forutsetter at de ansatte ved embetet har høy kompetanse, og at det arbeides målrettet for å sikre at kompetansen opprettholdes og videreutvikles. Kompetansen må blant annet omfatte de relevante strafferettslige, straffeprosessuelle og folkerettslige spørsmål, herunder om metoder og etterforsningskunnskap (tekniske og taktiske)
- ∞ Embetet skal ha god kunnskap om kriminalitetsutviklingen innenfor sine saksområder

---

²⁰ Jf. pkt. III 3 foran

- ∞ Riksadvokaten vil i betydelig omfang innhente uttalelser fra embetet. Det kan også være aktuelt å be embetet gjennomføre utredningsoppgaver. Embetet forventes å kunne utføre slike oppdrag raskt, og med høy kvalitet
- ∞ De ulike virksomhetsområdene ved embetet må balanseres på en hensiktsmessig måte. Det må påses at det ved siden av straffesaksbehandlingen avsettes tilstrekkelig tid til oppgavene i fagledelsen og til å ivareta oppgaven som spesialistorgan/kompetansesenter
- ∞ Embetet må legge stor vekt på å bygge gode samarbeidsrelasjoner. I denne sammenheng fremheves særlig Kripas, Oslo politidistrikt og Oslo statsadvokatembeter
- ∞ Embetet må opparbeide et godt kontaktnett, nasjonalt og internasjonalt

Det som for øvrig i dette rundskriv er uttalt om de regionale statsadvokatenes fagledelse i politidistriktene gjelder også for Det nasjonale statsadvokatembetets fagledelse overfor Kripas. I tillegg bemerkes:

Riksadvokaten forutsetter at embetet deltar i beslutningsprosessen når mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i Kripas blir fastsatt. Dette gjelder både dialogen med Sjefen for Kripas og Politidirektoratet.

Tilsynet med straffesaksbehandlingen ved Kripas skal omfatte både systemkontroll og sakskontroll. Sakskontrollen vil i hovedsak dekkes ved oppfølgingen av statsadvokatenes egne saker. Tilsynet med at rutinene for straffesaksbehandlingen er hensiktsmessige og i overensstemmelse med gjeldende bestemmelser og påtaledirektiver vil derfor stå sentralt. Der tilsynet gir grunnlag for det, bør det følges opp med instruksjer.

Tilsynet med Kripas' bistand til politidistriktene i straffesaker reiser noen særspørsmål. Saksanvaret i en bistandssak ligger hos politimesteren i det distrikt som mottar bistand. Av dette følger at tilsyn og oppfølging i den enkelte sak hører under regional statsadvokat. Derimot bør Det nasjonale statsadvokatembetet føre tilsyn med at rutiner for opplegg og innhold i bistanden er hensiktsmessig, herunder for eksempel de generelle temaer om *hvordan* og *hvor lenge* bistand skal gis.

Tilsynsansvaret omfatter også de områder hvor Kripas er gitt et nasjonalt ansvar for å avdekke kriminalitet (avdekking av barnepornografi og rasisme på Internett).

Det nasjonale statsadvokatembetet har et særlig ansvar for å følge med på, eventuelt gripe inn i og ta initiativ til saker hvor det kan være aktuelt å beslutte sentralisert etterforskning.

VII. ØKOKRIM

Økokrim er både et statsadvokatembete og en sentral politienhet. Således gjelder både de mål og prioriteringer som er angitt i dette rundskrivet og i det tilsvarende rundskriv for politiet (rundskriv nr. 1/2006) så langt de passer. For Økokrims egen straffesaksbehandling gjelder dessuten de mål og prioriteringer som angis nedenfor.

Riksadvokaten har merket seg at Økokrim legger stor vekt på å videreutvikle rutiner og metoder for å opprettholde høy kvalitet på enhetens straffesaksbehandling. Dette er en kontinuerlig prosess.

Økokrim har høy oppklaringsprosent, og frifinnelsesandelen er lav i de saker som føres for retten. Det noe avvikende resultat for 2005 – basert på Strasak – har sammenheng med utfallet av én sak med en lang rekke tiltaleposter, og endrer derfor ikke vurderingen. Den normalt høye oppklaringsprosenten må opprettholdes.

Økokrim skal behandle de ”særlig alvorlige overtredelser” på sitt saksfelt, jf. påtaleinstruksen § 35-4. Bortsett fra saker som avgjøres med foretaksstraff, må det legges opp til at en relativt stor del av Økokrims saksportefølge skal bestå av saker som – dersom etterforskingen gir grunnlag for positivt påtalevedtak – blir iretteført med påstand om ubetinget fengsel av en viss varighet. I tillegg må Økokrim behandle saker av prinsipiell betydning. Andelen saker som føres for retten må fortsatt følges med oppmerksomhet.

Det vil alltid være et press mot saksinntaket ved Økokrim, slik at det er en stor utfordring for embetslederen å sørge for at saksporteføljen til enhver tid består av ”de riktige” sakene. Det er problematisk for påtalemyndigheten dersom omfattende og prinsipielle saker, som gjelder alvorlig økonomisk kriminalitet, ikke kan behandles ved spesialenheten på grunn av manglende kapasitet. Riksadvokaten understreker her særlig betydningen av et planmessig og målrettet saksinntak og en god dialog mellom Økokrim, kontrolletatene og politimesteren i Oslo.

Samsvar mellom saksinntak og kapasitet er viktig, slik at det blir mulig å holde tilfredsstillende fremdrift i alle sakene. Riksadvokaten understreker betydningen av gode oppfølgingsrutiner.

I St. prp. nr. 1 (2005-2006)²¹ understrekes at profittmotivet er et fellestrekk ved organisert kriminalitet, økonomisk kriminalitet og den grovere vinningskriminaliteten, og betydningen av at det i tillegg til å reagere med straff, må sørges for at lovbrøtterne fratas utbyttet av den straffbare virksomheten. Dette er også nødvendig for å forebygge hvitvasking. En gradvis styrking av enheten for finansiell etterretning ved Økokrim forventes å bidra til bedre resultater på dette området.

For øvrig vises til konkretiseringen av målene i styringsdialogen mellom Økokrim, riksadvokaten og Politidirektoratet.

Tor-Aksel Busch

Harald Strand
førstestatsadvokat

---

²¹ Proposisjonen side 103